

Analiza executării bugetului IP ONIPM pentru anul 2024

Fondul Național pentru Mediu

(raport sumar)

Valorificarea bugetară a proiectelor implementate de IP ONIPM

Mii lei

Instituția/proiectul	Valorificat, 2023	%	Valorificat, 2024	%	Diferența 2023-2024,	
					Σ	%
ONIPM, total	12,5	68.1	104,5	79.7	+92,0	+11.6
Contribuția Guvernului	4,3	90.5	5,2	90.9	+0,9	+0.4
Biosecuritate	0,6	97.3	1,4	55.9	+0,8	-41.4
Managementul deseurilor	0.0	0.0	88,8	82.1	+88,8	+82.1
Biodiversitate	1,6	59.2	1,5	65.0	-0,1	+5.8
Prut	0,2	6.8	1,7	36.9	+1,5	+30.1
Ozon	0,4	61.0	2,4	96.9	+2,0	+35.9
BTR1	4,3	93.4	3,4	87.4	-0,9	-6.0
Minamata	1,1	85.0				
Dezvoltarea locala (Ambasada Frantei)	0,00		0,1	85.1		+85%

Soldul de alocații neutilizate la componenta **Contribuția Guvernului** în mare parte ține de neexecutarea la codul ECO 281600 (Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice) în mărime de **242,3 mii lei**. Aceasta se explică prin faptul, că planificarea resurselor a fost efectuată luând în considerare prevederile Regulamentului de salarizare al instituției aprobat de către Comitetul de Supraveghere al IP ONIPM, prin care angajații urmau a fi stimulați prin acordarea suplimentelor la salariu, reieșind din complexitatea sarcinilor puse și atingerea indicatorilor de performanță prestabiliți, dar care nu a fost aplicat pe motivul nesușinerii de către fondator, (MM).

Adiționat informăm că economia de **120,0 mii lei** a fost formată în cadrul proiectului Deșeuri solide în Republica Moldova pe motivul neangajării integrale a echipei de implementare a proiectului, acestea constituind 29%, contribuția de asigurări sociale de stat.

La **proiectul BTR**, în conformitate cu propunerea de revizie bugetară pentru anul 2025, bugetul nerealizat în anii 2023 și 2024 ca urmare a lansării cu întârziere a proiectului (din august 2022 în februarie 2023) urmează a fi transferat pentru anul 2025, din acest buget vor fi realizate

activitățile de conștientizare, respectiv scrierea propunerii de proiect CN6/BTR2, precum și costurile de publicare a BTR1, în română și engleză.

Proiectul dezvoltare locală , Ambasada Frantei

În conformitate cu planul pentru anul 2024 toate activitățile au fost realizate, fiind organizate de 3 instruiri pentru creșterea capacităților APL-urilor în atragerea și implementarea proiectelor cu finanțare din FNM. Practic proiectul fiind implementat 100% diferența de 14.9 % din banii nevalorificați constituind economie la contract după efectuarea procedurilor de selectare a prestatorilor de servicii.

Proiectul Cadrul Global de Biodiversitate - sprijin pentru acțiuni timpurii

În conformitate cu planul pentru anul 2024, activitățile de bază ale proiectului au fost elaborarea Programului Național privind biodiversitate pentru anii 2024-2030 și aprobarea lui de către Guvernul Republicii Moldova.

Programul Național privind biodiversitate pentru anii 2024-2030 a fost elaborat și remis Ministerului Mediului pentru înaintarea și aprobarea acestui document de către Guvernul Republicii Moldova.

Având în vedere că au fost planificate și activități conexe care au avut ca scop: organizarea consultărilor publice cu factorii interesați, promovarea după aprobare a Programului, acestea nu au putut fi desfășurate deoarece Programul nu a fost supus consultărilor publice de către Ministerul Mediului, iar promovarea Programului poate fi organizată doar după aprobarea acestuia, prin Hotărâre de Guvern.

Astfel bugetul acestui proiect a fost valorificat în proporție de 65%.

Proiectul Cadrul integrat de biosecuritate pentru managementul resurselor biologice în Moldova

Finanțarea proiectului a fost începută cu întârziere - 23 mai 2024, (documentul de proiect a fost semnat pe 29.02.2024).

În urma resetării bugetului total al proiectului de către donator, în luna noiembrie, anul curent, circa 44% din suma totală a alocațiilor din 2024 urmează să fie valorificată în anul 2025 și după valorificarea integrală va fi efectuată o nouă debursare, de către donator.

Reieșind din cele expuse mai sus, gradul de valorificare pentru anul 2024 constituie-56%.

Proiectul „Conservarea și gestionarea durabilă a zonelor umede cu accent pe zonele cu valoare naturală înaltă din bazinul râului Prut ”

Reieșind din recomandările misiunii de audit financiar a proiectului care a avut loc în decembrie 2023, s-a insistat asupra necesității aplicării legislației naționale cât ține de modalitatea impozitării și taxelor aferente achitării.

Urmare a ședinței din data de 29.05.2024, cu reprezentanții PNUD: dna Elena Olaru - manager operațiuni, dna Violeta Fetescu - coordonatoare asociată programe/schimbare climă mediu și energie, Cristina Verdeș - coordonatoare asociată finanțe programe, s-a convenit ca din economia formată din întârzierea de proiect să fie achitate taxele aferente achitării pentru personalul angajat (manager proiect, asistent proiect, experți) pentru restanța din anul 2023 și 6 luni ale anului 2024 (manager proiect, asistent proiect).

Respectiv în data de 05.06.2024 a fost expediată către PNUD, solicitarea de avans din partea Unității de implementare, care a inclus și taxele aferente salariului după cum s-a convenit la ședința cu reprezentanții PNUD din 29.05.2024.

În data de 3 iulie 2024 a fost expediat raportul de lichidare a cheltuielilor efectuate, și coordonarea tranșei a II pentru trimestrul III, la care am primit răspuns abia pe 25 iulie 2024, că tranșa I nu poate fi lichidată, din cauza că nu sunt prevăzute taxele și impozitele de către proiect.

Unitatea de Implementare a expediat la 27 iulie 2024, o notă informativă referitor la situația ce ține de taxe și impozite, directorului de proiect dlui Petru TATARU, secretar general, unde s-a propus revizuirea bugetului proiectului și utilizarea economiilor formate pentru achitarea acestora, ca consecință a începerii proiectului cu o întârziere de 16 luni, fără a afecta obiectivele și indicatorii de bază ai proiectului.

În data de 24 septembrie 2024, IP ONIPM a expediat o scrisoare către Ministerul Finanțelor, în care solicită clarificarea modalității de impozitare și aplicare taxelor aferente achitării salariului, echipei de implementare precum și a consultanților angajați în realizarea proiectului în conformitate cu legislația națională (Scrisoarea IP ONIPM nr.333-24 din 24.09.2024).

Ministerul Finanțelor prin scrisoarea nr.15/2-06/281 din 01.11.2024, a informat că "în temeiul prevederilor Hotărârii Guvernului 246/2010 și al Protocolului la Acordul de bază, venitul salarial și remunerațiile plătite echipei de implementare precum și a consultanților angajați în realizarea proiectului care prestează servicii în numele PNUD vor fi scutiți de impozit pe venit aferent salariilor și remunerațiilor plătite de Oficiul PNUD" (Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr.15/2-06/281 din 01.11.2024).

Au avut loc mai multe ședințe comune cu Oficiul PNUD pentru deblocarea situației create, însă debursări către proiect nu au fost efectuate, fiind invocate de către Oficiul PNUD în baza răspunsului primit, necesitatea recuperării taxelor și impozitelor achitate de către IP ONIPM, în baza recomandării misiunii de audit.

Această tergiversare afectând atât gradul de valorificare a bugetului alocat-36,9%, cât și realizarea activităților proiectului, pentru anul 2024.

Fondul Național de Mediu

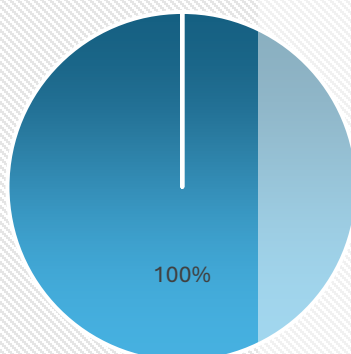
În anul 2024, Fondului Național pentru Mediu au fost alocate mijloace în valoare de 175 milioane de lei, în conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023, repartizate pe subprograme de cheltuieli după domeniile pentru care au fost semnate contracte de finanțare a proiectelor de mediu. În rezultatul proceselor de rectificare a bugetului de pe parcursul anului, mijloace precizate pentru 2024 au fost de **110 milioane de lei**.

Pentru eliberarea mijloacelor financiare pentru cheltuielile suportate de beneficiari la implementarea proiectelor, au fost elaborate 150 cereri de plată, cu acte confirmative. În tabelul de mai jos, este prezentat volumul mijloacelor FNM valorificate în perioada de raport:

Domeniu/Programe de finanțare	Cod	Valorificat în anul 2023, mln lei	Valorificat la 30.09.2024, mln lei	Valorificat la 31.12.2024, mln lei
Managementul integrat al deșeurilor și substanțelor chimice	7002	3,32	14,67	32,96
Managementul integrat al resurselor de apă, secetelor și inundațiilor	7004	8,58	3,80	11,81
Protecția și conservarea biodiversității	7005	2,38	0,52	5,31
Schimbări climatice	7011	0	3,76	13,04
Asigurarea cu apă și sisteme de canalizare	7503	33,16	12,63	38,60
total		47,44	35,38	101,72

Conform celor indicate în tabel, gradul de valorificare a mijloacelor FNM din volumul precizat pentru anul 2024 este de **92,48 %**, cu mențiunea că o plată de 6 mln nu a trecut pentru Persecina din considerentul lipsei de surse financiare la codul alocat, care ar fi asigurat valorificarea de 108 mln sau **98 %** din cele planificate.

Buget total precizat: 110 milioane lei
 Valorificat total: 101,72 milioane lei



În anul 2024, pe cele 5 domenii de finanțare indicate în tabel, au fost active 159 de contracte de finanțare:

Domeniu/Programe de finanțare	Nr. de contracte active în anul 2024	Valoarea totală a granturilor, mln lei
Managementul integrat al deșeurilor și substanțelor chimice	53	58,97
Managementul integrat al resurselor de apă, secetelor și inundațiilor	25	120,45
Protecția și conservarea biodiversității	16	46,18
Schimbări climatice	19	24,53
Asigurarea cu apă și sisteme de canalizare	46	121,31
total	159	371,44

Dintre proiectele din domeniul de asigurare cu apă și sanitație, 37 de contracte au expirat la 31.05.2024. Pentru acestea, s-au făcut plăți în sumă de 12,63 mln lei, din cele peste 63 mln lei planificate conform contractelor de finanțare. Ulterior, în scopul asigurării finalizării unor proiecte investiționale pe domeniul respectiv, au fost alocate mijloace financiare suplimentare pentru anii 2024-2025, după cum urmează:

Primăria Persecina, Orhei	Sistem de canalizare în satul Persecina	22,708,593.00
Primăria or. Sîngerei	Canalizarea unui sector din orașul Sîngerei	13,259,817.00
Primăria Ulmu, Ialoveni	Rețele de apeduct pentru aprovizionare cu apă potabilă a s. Ulmu	12,252,834.00

Primăria Ungheni	Măcărești,	Alimentarea cu apă potabilă a satului Măcărești	2,455,580.00
Primăria Ungheni	Boghenii Noi,	Sistem de apeduct de grup pentru ameliorarea situației ecologice din 8 localități ale raionului Ungheni	636,964.65
Primăria Taraclia	Tvardița,	Construcția rețelei de canalizare și epurare (2 sectoare)	2,320,407.97
Primăria Rezina	Cogîlniceni,	Forarea sondei arteziene în scopul aprovizionării cu apă a satului. Construcția rețelelor exterioare de alimentare cu apă din sat	5,585,672.03
Primăria Cinișeuți,	Rezina	Rețelele de apă în partea de Est a satului	893,315.26

În rezultat, în anul de gestiune curent, au fost achitate per total 38,60 mln de lei și finisate relații contractuale cu 20 autorități publice locale implementatoare a proiectelor de infrastructură de asigurare cu apă și sanitație. Alte 5 contracte de finanțare, cu sold disponibil în valoare de 37,57 mln lei au finalitate în anul viitor.

Dintre proiectele în implementare în anul 2024 pe domeniile proprii Ministerului Mediului, s-au finalizat 55 proiecte din 62 planificate inițiale. Pentru 5 proiecte nefinalizate, termenele contractelor de finanțare s-au extins pentru anul viitor, iar alte 2 contracte au fost reziliate la inițiativa beneficiarilor (Primăria Micleușeni, Strășeni, și Primăria Făleștii Noi, Fălești).

Pentru proiectele de mediu finalizate în anul curent, în corespundere cu contractele finanțare, urmau să se valorifice mijloace în sumă totală de 43,26 mln lei, pe când valoarea real plătită a fost de 36,07 mln lei, cu 16,62 % mai puțin decât volumul planificat.

Per general, raportul mijloacelor efectiv plătite în anul de referință pentru implementarea proiectelor de mediu, față de mijloacele planificate conform graficului debursărilor anuale anexat fiecărui contract de finanțare, este de 60,95 mln lei la 141,52 mln lei, ceea ce reprezintă o realitate de 43 la sută. Cea mai mică pondere la valorificare se atestă pe domeniu de management integrat al resurselor de apă, secetelor și inundațiilor – din 57,82 mln lei planificați, s-au valorificat doar 11,81 mln lei (20,43 %), după care urmează: protecția și conservarea biodiversității – 5,01 mln lei din 20,07 mln lei (24,97 %), managementul integrat al deșeurilor - 31,75 mln lei valorificați din 46,84 mln lei planificați (67,79 %), schimbări climatice – 12,38 mln lei din 16,78 mln lei (73,78%).

În ordinea problemelor care diminuează gradul de valorificare planificat al mijloacelor FNM în anul curent este și faptul că bugetele estimate de beneficiari la solicitarea finanțării depășesc statistic 15 la sută din costurile reale de implementare a proiectelor, respectiv, până la finalizarea

proiectelor nu se ajunge la valoarea maximă a grantului oferit. Excepție sunt proiectele din domeniul de management integrat al resurselor de apă pentru care nu a existat proiect tehnic la momentul solicitării finanțării. Odată elaborate, proiectele tehnice au arătat costuri duble față de cele estimate și aprobate.

Totodată, în anul curent, constatăm că în implementarea proiectelor beneficiarii de finanțare mai întâlnesc dificultăți în procesul de proiectare pe unele domenii (în special, managementul resurselor de apă), în procedura de achiziții publice, cât și în planificarea activităților.

Concluzie

Per ansamblu făcând referință la acțiunile planificate și realizate de către ONIPM în anul 2024 putem menționa că activitatea a fost una relativ bună cu creșteri la aspectul de valorificare aproximativ la toate componentele cu unele excepții unde în anul 2025 se va acorda o atenție mai deosebită .

Totuși unele aspecte ce în anul 2025 trebuie să fie îmbunătățite sunt;

- 1. Managementul resurselor umane, ce include reforma instituțională și eficientizarea proceselor la nivel de implimentare a proiectelor care rămîne prioritatea numărul unu. Astfel luînd în calcul pregătirea proiectelor cu BEI 200 mln EUR, Banca Mondială , 7,9 mln, implimentrea proiectului Iforest cu suportul Guvernului Sloveniei, 700 mii Eur precum și consolidarea punctului focal LIFE , reforma devenind esențială.*
- 2. Managementul proiectelor din FNM, cu o procedură de selectare și control a beneficiarilor mai riguroasă.*
- 3. Creșterea capacităților instituționale pe aspectul de managementul a proiectelor, achiziții publice și managementul financiar.*
- 4. Asigurarea proceselor de management prin structurarea indicatorilor de performanță individuală și colectivă.*
- 5. Asigurarea unei sinergii mai bune la nivel de comunicare ,pregătire a proiectelor și inițiativelor commune între MM și ONIPM.*